

Asūnieši Grīvas pļavās?

Pa 1919. gada marta notikumu pēdām

Otīlija Kovaļevska

LGIA Ģeodēzijas un Kartogrāfijas departaments, Toponīmikas laboratorija

1919

Daugavpils iedzīvotāju iznīcināšanas akcija

Naktī uz 28.martu Daugavpils cietokšņa tuvumā nošauti 76 cilvēki. Par to paziņojumu 30.martā laikrakstā "Krasnoje znamja" sniedza ārkārtējā komisija (tā sevi dēvēja dokumentos) jeb čeka, publicējot visu nošauto uzvārdus un norādot viņu vainu "piederību baltgvardu organizācijai".

Ločmelis, I. *Idejas vārdā pret savu tautu: Lielinieku represijas Austrumlatvijā 1919. gadā* // Dabas un vēstures kalendārs 1999. Rīga: Zinātne, 1998. 92.-96.lpp.

**„Dvinskā cietokšņa rajonā tika nošauti ap
simt Daugavpils iedzīvotāju, t. sk.
garīdznieks Rumjancevs, inženieris
Movšenzons, viensnīcas īpašnieks Boleišo
un citi. Viņus apsūdzēja
“kontrrevolucionārā sazvērestībā”, kaut arī
daudzi no viņiem bija jau cienījamā
vecumā.”**

Latgales Centrālā bibliotēka, Dinaburgas
cietoksnis, <http://dinaburgascietoksnis.lcb.lv>

Nu Osyunes draudzes pagotnes.

Komunistu varmucibas dorbī mūsu dzimtenei dzīgon pa-
zeistemi. Jēsim par pīmaru kaut Osyunes pogostu, kur komunistu

Ja sapulcēt un tik un, un pūcēt izstāst, tāma beja mūcīgojot sa-
sapulcēt pi pogosta mojas ar taisnom prasibom, komunistim jau
vyss beja zynams. Sapulci atzyna par nalykumigu un ar kaimiņu
pog. revkoma izaicynotu miliču paleidzibu aresteja vairokus sa-
pulces dalibņikus, nu kurim 16 gadigokus un protigokus pilso-
ņus aizsyutija uz Daugavpili, kur bez izmeklēšonas nu tisas, vinā
tymšā nakti izvede uz teiruma un tur izleja navainigu asni. Nu-
slapkavotūs navainiba zynoma vysim Osyumišim, bet tumar
vinim, kai eistim katolim, ticibas un pilsonisku tisibu aizstova-
tojim beja joizciš komunistu slapkovu šausmigu spidzynošonu
izbeigtu ar novi. Divi nu mynatim muceklim caur Diva želestibu
palyka dzeivi un gryuti ivainoti slapdamis nu bendem izaorsteja
un tagad stosta pordzeivotas brismas. Tys beja fakts un tu var-
mucibu darija taidi cylvaki, kuri naatzeist ni Diva, ni baznīcas.

КРАСНОЕ ЗНАМЯ

Орган Двинской организации Коммунистической Партии Латвии, Революционного Военного Совета Армии Латвии и Двинского Уездного Исполкома.

Выходит ежедневно, кроме дней воскресных.

Цены на объявления на последней странице.
Цена подписки—2 руб. При почтовым почтанием—вдвоице.

Член редакционного комитета принимает от 11—1 час. дня.
Секретарь редакции от 4—6 час. вечера.
Телеф. №3. Адрес редакции и конторы: Шахтерская, 30.

Политический отдел принимает в 4 марта 1919 года.
Политический отдел в месяц—10 р., 3 мес.—25 р., полгода—50 р.

№ 69.

Вторник, 1 апреля 1919 года.

№ 69.

П Р И К А З

РЕВОЛЮЦИОННОГО ВОЕННОГО СОВЕТА АРМИИ СОВЕТСКОЙ ЛАТВИИ.

№ 45.

30 марта 1919 года.

гор. Двинск.

Буржуазия и кулачество поднимают голову при временных неудачах Красной Армии. Белогвардейцы и враги рабочего класса намерены ударить в тыл Красной Армии при дальнейшем продвижении баронских и помещичьих полков в Советскую Латвию и Россию. Это между прочим обнаружено организованным Революционным Военным Советом Армии Советской Латвии. Комиссией по охране порядка в гор. Двинске. У буржуазии найдены оружие, нашла материалы, указывающие на готовящееся нападение на Красную Армию и Рабочее Правительство. Комиссия обнаружила массу спрятанных от рабочих продуктов, очевидно, предназначенных для германских оккупантов и белогвардейцев.

Белогвардейцы так обнаглели, что произвели даже вооруженное нападение на солдат Рабочей Армии. Это заставило Революционный Военный Совет прибегнуть к чрезвычайным мерам борьбы: жизнь красного солдата стоит для нас выше всего. И наглецы белогвардейцы или их наймиты были расстреляны, как и все те, у которых обнаружены явные доказательства обих принадлежности к белогвардейцам или их наймитам.

Буржуазия должна трепетать перед властью борющегося рабочего класса. Мы должны буржуазию поставить в такие условия, при которых она не радоваться, а ужасаться будет приближению белогвардейцев.

Орган Двинской ор
С

Место по объявлению на последней странице
тарифов: 2 руб. При внесении объявлений —

№ 70.

Среда, 2 апреля 1919 года.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

комиссии по охране порядка в Двинском уезде.

г. Двинск, 30 марта 1919 г.

Доводится до сведения граждан города Двинска что в городе Двинске найдена белогвардейская организация, цель которой была дискредитировать и свергнуть путем восстания существующую Советскую власть.

Комиссия по охране порядка в Двинском уезде, разобрав дело, постановила всех участников этой организации расстрелять, что и приведено в исполнение с 27-го на 28-ое марта 1919 г., в 4 ч. утра.

Список расстрелянных белогвардейцев и шпионов следующий:

1) Генд, Николай 2) Поль, Александр 3) Оруке, Эдуард 4) Ермолаев, Михаил 5) Каменский, Михаил 6) Гофмат Ромуальд 7) Попов, Александр 8) Пелюхов, Михаил 9) Беллев, Яков 10) Попов, Александр 11) Козловский, Михаил 12) Масальский, Антон 13) Рева, Иван 14) Зинкель, Евгений 15) Иогансон, Вольдемар 16) Брант, Артур 17) Кельрус, Станислав 18) Анкуне, Адам 19) Василевский, Петр 20) Мухамендриков, Харлампий 21) Цырш, Станислав 22) Филиппенко, Модест 23) Подскош, Сильвестр 24) Димкин, Викентий 25) Аншу, Иван 26) Рам, Павел 27) Пожарская 28) Левитач, Эвель 29) Ермолович, Николай 30) Кляцкин 31) Бегам, Даниил 32) Михайлов, Лазарь 33) Цытович, Василий 34) Глинский 35) Калита, Иван 36) Горкин, Степан 37) Никитин, Василий

38) Струмилов, Валерьян 39) Коханович, Адам 40) Коханович, Афанасий 41) Толстов, Семен 42) Цырш, Константин 43) Бэчкур, Антон 44) Гражуль, Петр 45) Рутко, Бронислав 46) Пакуль, Иван 47) Димкин, Павел 48) Димкин, Егор 49) Поз, Донат 50) Бонар, Модест 51) Альтур, Иван 52) Рутко, Болеслав 53) Кержо, Станислав 54) Балькур, Антон 55) Нарушевич, Альберт 56) Тирш, Викентий 57) Васюков, Алексей 58) Фридланд, Файвич 59) Болейша 60) Исполтинский 61) Говорович 62) Валенберг 63) Орум 64) Белявский 65) Фрейгель 66) Козловский 67) Балудь 68) Кузим 69) Ромуль 70) Сташин 71) Буткевич, Антон 72) Курмилев 73) Гумянец, Федор 74) Мовиензон, Яков 75) Кузнецов, Никита 76) Баронесса Остен-Сакен.

Список расстрелянных за хулиганство, за грабежи и за убийства следующий:

1) Селицкий, Минай 2) Васильев, Иван 3) Ципленков, Еремей 4) Лаца, Исидор 5) Парамонов, Сисей 6) Парамонов, Прохор 7) Шцунгин, Герман 8) Конюш, Тома 9) Конюш, Геронтий 10) Конюш, Зася 11) Подлазский Иосиф 12) Лещев, Иван 13) Тримайлов, Сяглей 14) Профеев, Порфирий 15) Тремайлов, Иван 16) Меляцкий, Ханон 17) Кальван, Иосиф 18) Романов, Дионисий 19) Сероганов, Махан 20) Калган, Иван 21) Чернышев, Феоктист 22) Ростов, Дионисий.

Комиссия по охране порядка в Двинск уезде:

Штейнгарт, Бякович, Ухенберг, Чарин, Дуче.

Asūniešu saraksts avīzē “Krasnoje Znamja” (02.04.1919) un Annas Graubas atmiņās

1) Генц, Николай 2) Польш, Александр
3) Оруке, Эдуард 4) Ермолаев, Михаил
5) Каменский, Михаил 6) Горбач, Рому-
альд 7) Пидоя, Александр 8) Пелюхов,
Михаил 9) Белзев, Яков 10) Попов,
Александр 11) Козловский, Михаил
12) Масальский, Антон 13) Рева, Иван
14) Зинкель, Евгений 15) Йогансон,
Вольдемар 16) Брант, Артур 17) Кельрус,
Станислав 18) Анкуне, Адам 19) Васи-
левский, Петр 20) Мухамендриков, Хар-
лампий 21) Царш, Станислав 22) Филип-
пенко, Мордест 23) Полскош, Сильвастр
24) Лимкин, Викентий 25) Аншу, Иван
26) Рам, Павел 27) Пожарская 28) Леви-
тат, Эдель 29) Ермолович, Николай
30) Кляцянн 31) Бегам, Даниил 32) Ми-
хайлов, Лазарь 33) Цетович, Василий
34) Глинский 35) Калита, Иван 36) Гор-
кин, Степан 37) Пикитин, Василий

38) Струмилов, Валерьян 39) Коханович, Адам 40) Коханович, Афанасий 41) Толстов, Семен 42) Пярш, Костянтин 43) Боткур, Антон 44) Гражиль, Петр 45) Рутко, Бронислав 46) Пакуль, Иван 47) Димкин, Павел 48) Димкин, Егор 49) Поз, Донат 50) Бонар, Мохест 51) Альтур, Иван 52) Рутко, Болеслав 53) Кержо, Станислав 54) Батькур, Антон 55) Нарушевич, Альберт 56) Тирш, Викенсий 57) Васюков, Алексей 58) Фридланд, Файвич 59) Бoleyша 60) Исполтинский 61) Говорович 62) Валенбер 63) Орум 64) Белявский 65) Фрейгель 66) Козловский 67) Балуль 68) Кузми 69) Ромуль 70) Сгашин 71) Буткевич, Антон 72) Курмилев 73) Еумянцев, Федор 74) Мовштензон, Яков 75) Кузнецов, Никита 76) Баронесса Остен-Сакен.

Stamp notantafim b'q'a au maua doctas curis
 Slavin laos, fupar au rāu paū sō notācīm
 interesetm. Flams dafim gadēm maua izā-
 rōs dūpūat M. Jem mēkē dūpūatē, pēna mē-
 dōkē nūdēs mē pōdōf, nō kīm mē pō b'q'a

1. Григорий Яковлевич из Копанского
2. Бабакин из Радеев
3. Сидор Самойлов из Л. Григорьев
4. Сидор Писарев из Зубилова - ранее с/р
5. Диканов из Брянска
6. Григорий Петров из Водокан - ранее с/р
7. Назаров из Зинин
8. Рудков из Брянска
9. Григорий Яковлев из Заварова
10. Погодин из Л. Катинского
11. Рудков Модест из Динабургского
12. Лыткин из Минского
13. Зинин Григорий
14. (перенос из предыдущего)
15. (перенос из предыдущего)
16. (перенос из предыдущего)

Объявление.

Из караульной команды при Двинском крепостном Отделе по квартири. довольствия войск 5-го сего апреля самовольно отлучились казноармейцы вышеуказанной команды Квятковский Владимир и Крюмин Исидор, которые до настоящего времени не возвратились, кому известно местопребывание вышеупомянутых лиц, прошу арестовать их и препроводить в Двинский крепостной отдел по квартирному довольствию войск.

Врид. Начальника Двинск. Креп. Отдела
по квартири, дов. войск Инженер (подпись).

Военком (подпись).

Врид. делопроизводитель (подпись).

Krāslavieši

avīzes “Krasnoje Znamja” (02.04.1919) sarakstā un žurnālā “Katoļu Dzeive”

kurus krīvi spīde pi pareizticības; katoļu ticības deļ daudzēji nu-
goja uz citumu un Sibīriju. Tos pošas svatas ticības deļ 27. martā
1919. g. komunisti nušove Daugavpilš cituksnī Kroslovišus: Vin-
centu Balulu, Mariju Požarsku, Donotu Orupu, Romulu, Stašanu
un cytus.

Katoļu Dzeive, Nr.12, 1928

ламний 21) Цирш, Станислав 22) Фили-
пенко, Модест 23) Подскош, Сильвестр
24) Димкин, Викентий 25) Аншу, Иван
26) Рач, Павел 27) Пожарская 28) Леви-
тач, Эвель 29) Ермолевич, Николай

ланд, Файвич 59) Болейша 60) Испол-
тинский 61) Говорович 62) Валенберг
63) Орум 64) Белявский 65) Фрейгель
66) Козловский 67) Балуль 68) Кузин
69) Ромуль 70) Сташин 71) Буткевич,
Антон 72) Курмилев 73) Гумяндев, Федор
74) Мовлензон, Яков 75) Кузнецов, Ни-
кига 76) Баронесса Остен-Сакен.

* 1923. g. 30. martā par ticeibu tyka nū-
mūceits krōslovīts prelats Konstantins
Butkevičs Pīterpilš dekans, un 1919. g.
27. martā komunistu laikmetā Vin-
cents Balulis, Donats Orups, Marija
Pažarska, Donats Romuls un Francis
Stašāns. Jim par pīmiņu Krōslovas
bazneicas dōrzā ir uzcalts pīminēklis.

Katoļu Dzeive, Nr.7, 1935

par kuru augšōk beja mynāts. Leli-
nīku laikā par ticeibu tyka nūmūceiti
sekūši Krōslovas draudzes lūcekli:
Vincents Balulis, Donats Orups, Ma-
rija Pažarska, Donats Romuls, Fran-
ciskis Stašāns († 27-III-1919) un bk.
Konstantins Butkievičs, Pīterpilī
(† 30-III-1923). Pi bazneicas jim ir
uzcalts pīmlneklis, uz kura ir uzraks-
teiti šūs mūcekļu vōrdi.

Katoļu Dzeive, Nr.11, 1937

Ar 1919. g. 27.-28. marta notikumiem Daugavpilī saistītās Daugavpils apriņķa vietas

Atmiņu stāsti

Anna Grauba, Staņislava Cirša mazmeita, pierakstījusi atmiņas, ko stāstījuši:

- Aloizs Cirsis, Staņislava Cirša dēls
- Paulīne Cirša, Vincenta Cirša meita
- Staņislavs Gražulis, Pētera Gražuļa dēls
- Monika, Pētera Gražuļa meita
- Antons Vešters, Modesta Veštera mazdēls

kā arī atmiņas no paša Vincenta Cirša un Pētera Gražuļa stāstītā

Jānis Ezergailis, armijas virsnieks, atmiņas par redzēto Daugavpils cietoksnī 1919. gada martā; publicētas “Daugavas Vanagu mēnešrakstā”, Nr. 5 (133), 1970.g. okt.

Kāds **Rik(..)vičs**, notikuma aculiecinieks, publicējis savas atmiņas laikrakstā “Tygodnik Polski” (26.03.1927)

Ezergailis J. Pirms 50 gadiem //

Daugavas Vanagu Mēnešraksts, Nr. 5 (133), 1970.g. okt., 20.-21. lpp.

žot. Kādu nakti atgriezoties caur ziemeļu vārtiem cietoksnī, mēness gaismā ārējos vaļņos ieraudzīju neparastu skatu — it kā tur atrastos nozāgētu koku celmi. Liels bija mans pārsteigums un izbailes, kad piegājis ieraudzīju tur gulam nošautus cilvēkus. Tai naktī vairs nevarēju aizmigt. Rītā piecēlos noguris, nervozs un pagirains. To bija ievērojuši un jautāja, kas ar mani noticis? Kad palikām ar Zagražski divatā, izstāstīju naktī redzēto. Nolēmām pēc pusdienām iet un apskatīt izmocītos čekas upurus. Nošau-

to starpā bija arī vairākas sievietes. Marta kailsalā nošautie mocekļi palika neaprakti, un neviens viņus arī nenovāca. Ik nakti nāca jauni klāt. Ar Zagražski izpētījām mocekļu ceļu — no čekas viņi vesti cauri pilsētai, tad pa lauku ceļu, starp šoseju un Rīgas dzelzceļa līniju uz savu Golgātu. Pa ceļam atradām vairākus nošautos vai nosistos, jo čekistiem bija kārojies asiņu iekām nokļūst izredzētajā vietā. Iegājuši pilsētā, nopirkām baldriāna piles, lai varētu nomierināties un naktīs iemigt, bet arī tās nelīdzēja. Naktī dzirdētie šāvieni rāva no gultas augšā. Čekas terrors Daugavpilī bija sācies pilnā jaudā. Bet arī mūsu dzīvošanai Daugavpilī pienāca beigas. Artilērijas priekšnieks pavēlēja pārcelties uz Sebežu, kur organizējās 3. vieglais artilērijas divīzijs. Marta pēdējās dienās atstājām Daugavpili. Sebežā komandējo-

27 i 28-go marca 1919 roku.

(kartka z pamiętnika).

... Wojska bolszewickie na froncie polskim doznawały coraz bolesniejszych porażek. Urzędy miasta Dyneburga zaczęły się ewakuować, lecz oddział polityczny, postanowił krwawo zemścić się na bezbronnym obywatelach Dyneburga i powiatu, za swe niepowodzenia na froncie i ogłosiwszy dnia 26 marca 1919 r. o godz. 2 p. p.

«czerwony żniwo.

Będąc zatrzymanym oddziałem komendy osobistości. Tam znalazło się 5 osób, prze

Wyprowadzono nas po 5 osób. Przed komendą stał pierścień żołnierzy, liczący około 75 osób z karabinami gotowymi do strzału, skierowanymi do środka. Gdy wszyscy już byli w owym pierścieniu, kazano nam się uszeregować i ruszyliśmy po ulicy Oficerskiej, Teatralnej, Piotrogródzkiej na dambę do fortecy. Przed mostem kolejowym nad Dźwiną, zatrzymano nas, staliśmy przeszło godzinę. Rozmawiać nie było wolno, Żegnaliśmy więc w duchu wszystko to, cośmy tu na ziemi za chwilę mieli zostawić: rodzinę, najbliższych, mury rodzinnego miasta, wszystko . . . wszystko . . .

Wreszcie komenda «wpierod» i poszliśmy dalej, minęliśmy lasy lipowy, tuż koło fortecy i stanęliśmy nad wysokim brzegiem Dźwiny. I tu nas miano stracić . . .

I oto zabrano z naszej grupy 20 osób, odprowadzono od nas na jakieś przeszło sto kroków, tam ustawiono ich nad urwiskiem Dźwiny i konwój cofnął się. Zapadła cisza . . . cisza grobowa. Czekaliśmy strasznej chwili, chwili okropnej. Ciszę tę przerwał złowrogi szczeł repetyowanych karabinów, potem . . . krótka salwa jedna, druga, trzecia i czwarta . . . I

Tygodnik Polski

Ilustrowany

JEDYNE PISMO POLSKIE NA ŁOTWIE.

N 74

RYGA, d. 26 marca 1927 r.

Rok III.

Ārā veda pa 5 cilvēkiem. Tur priekšā jau stāvēja kareivju aplis – kādas 75 personas, ar karabīnēm, pavērstām uz centru šaušanas gatavībā. Kad visi jau bijām aplī, mums lika nostāties ierindā, un devāmies pa **Oficieru, Teātra, Petrogradas ielu uz cietokšņa dambi. Pirms dzelzceļa tilta** pār Daugavu mūs apturēja, stāvējām kādu stundu. Sarunāties nedrīkstēja, tāpēc garā teicām ardievas visam, ko pēc brīža uz šīs zemes būs jāatstāj: ģimenei, tuviniekiem, dzimtās pilsētas mūriem, visam... visam...

Beidzot noskanēja komanda „vpierod” un devāmies tālāk. Pagājām **garām liepu mežinām pie cietokšņa un apstājāmies augstā Daugavas krastā.** Šeit bija paredzēts mūs likvidēt...

No mūsu grupas paņēma 20 cilvēkus, aizveda kādus simts soļus tālāk, tur viņus nostādīja **uz Daugavas kraujas** un konvojs atkāpās. Iestājās klusums... kapa klusums. Gaidījām to šausmīgo brīdi, nežēlīgo brīdi. Šo klusumu pārtrauca draudīga gatavoto karabīņu žvadoņa, tad... viena īsa zalve, otra, trešā un ceturtā...

CIETOKSNIS

VECA

Alter Friedhof

Bahnhof

Armen-Asyl

v. Wilna

Krinika Cietuma zeme

Suvorovskaya

Sergejevo Feigina

Mikhailovskaya

Jekaterinlovskaya

Nikolaievskaya

Khiensonskaya

SLOBODA

Jewish cemetery

Kniebnaya

Juden-Friedhof

Ogorodnaya

Railway station

Bahnhof

Petersburgskaya

Offitizerskaya

Zelionaya

Shilderovskaya

Karavannaya

Vladimirskaia

Moskovskaya

Pridvinskaya

Orlovskaya

Kovenskaya

Shosseinaya

Kievskaya

Vitebskaya

Polotzka

Offitizerskaya

Orlovskaya

Libavskaya

Sadok

3

4

Laikrakstu ziņas par 1927. gadā notikušajām tiesām asūniešu lietā

- 1927. gada 4. marts – Jelgavas apgabaltiesa
- 1927. gada 20. maijs – Tiesu Palāta
- Pārsūdzība Senātā
- 1927. gada 25. novembris – Tiesu Palāta

Latvis, Nr. 1837 (26.11.1927)

Leelinecku mērs šīnu apstāšanās.
1919. g. martā Ofunas pagastā leelinecku komisars Belajevs izdarīja plašākus arestus „buršuju” un „balšwardistu” starpā. Arestētos vēlāk nogādāja Daugavpils, kur latvā nakti tos izveda pēc Daugavpils gētošā mušreem un nošahwa. Pamišam šāou. šānai bija izvesti 14 no Ofunas pagasta apzētināteem.

Brīvā Tēvija, Nr. 189 (21.05.1927)

Apstiprināts šods komunistu agenteem.
1919. g. 20. martā, leelinecku valdīšanas laikā, Daugavpils apriņķī, Ofunas pag. bij šanahurschi un šapulzi daudz meetejo eedfihmotaju, lai apšpreestos par teošāneem deenas jautājumeem. Pa šapulzes laitu eeradās no Dagdas latvds leelinecku komisars Belajevs ar wairateem revolucionareem un ar Ofunas pagasta revolucionarās komitejas lozeklu un militāru palihdsību wifus šapulzejuschos pilsonus apzētināja. Pēc apzētināšanas bijuschī ori llaht meetejee pagasta eedfihmotaji Jaseps Dautste un Jaseps Arnizans, kuri toreis atraduschies fortanās milizijas deenstā. Wehla, uš Dautstes un Arnizana norahbijumeem, aistvestas 15 personas uš Daugavpili, kur tos beš kautahdas šmellešanas nakti uš 27. martu nošahwa. No nošahwahānai šmel-

17, otro 8 lo-
keem, lai pahr-
gti. Ziršam
chi un pašpē-
Zirahbijās, la
funes pag. bij.
ans. Latgales
nizanu ar 7 g.
u apstiprināja,
to apšpreedusi,
gi, wai špildi-
wehli. Wafar
us apšuhdsietos
M. A.

Notikumu atspoguļojums 1927. gada tiesu materiālos

1927. g. 3. jūnijs
Latvijas Tiesu Palātas
spriedums ir publicēti pastāvīgā pagastā

Latvijas Tiesu Palātas
Kriminālprokur.
pie sprieduma pasūtīta
Izdevums
sagatavots

Latvijas Tiesu Palāta

apriņķa, O.
d. D. a. u. k.
vecais Jāz.

simtņieki un vislielākie buntavnieki" - lielinieku varas pretinieki, zinā-
dami, ka par šādām īpašībām minētiem pilsotiem draud, pēc lielinieku ieska-
tiem, nāves sods un, tādā kārtā, sasnieguši to, ka visi aprādītie pilsoti,
saskapā ar minētā Beļajeva rīkojumu, tikuši arestēti un nosūtīti uz Daugav-
pili un tur uz kreisā Daugavas krasta nošauti no citiem lielinieku varas
priekšstāvjiem un 2/ tai pašā laikā un pie tādiem pat apstākļiem, ar nolūku
panākt pilsotu Pētera Gražula un Vikentija Čirša nogalināšanu, ļaunprātīgi
zīgojuši vietejam toreizējās lielinieku varas priekšstāvim - komisaram Beļajevam, ka šie pilsoti esot "buržuji, melnsimtņieki un vislielākie buntav-
nieki", - lielinieku varas pretiniekiem zinādami, ka par šādām īpašībām minē-
tiem pilsotiem draud, pēc lielinieku ieskatiem, nāves sods, un, tādā kārtā,

1/ 1919. g. marta mēnesī, Daugavpils apriņķa, Osuņas pagastā, lielinieku
varas laikā, apzināti kopīgi rīkojoties ar citām personām, ar nolūku pa-
nākt pilsotu Paula, Vikentija un Jegora Činkina, Boļeslava Rutka, Antona
Bečkura, Alberta Maruševiča, Stasislava Čirša, Pāvela Čerša, Pāvela Rama,
Ivana Čizpura, Modesta Vestera, Silvestra Podskocija un Ivana Fukuļa
nogalināšanu, ļaunprātīgi zīgojuši vietejam toreizējās lielinieku varas
priekšstāvim komisaram Beļajevam, ka minētie pilsoti esot "buržuji, meln-

tiesājamo pēdējā vārdā un apsvē-
izmeklēšanā pārbaudītos apstākļu
Pētera Gražula, Pētera Brenča, V.
Jačkur, Konstantina Čirša, Stapils
liedību kopības ir konstatēti sei
lielnieku varas laikā, Daugavpil
apkārtējie saimnieki, lai apsprie-
us ta ka bija ļoti grūts gads, la
izplatītas baumas, ja kāds neierad
bija ieradušies daudz ļaudis. Tikl
nams, ieradās kāds komissars Beļajevs
vietejo miliču - tiesājamo arnics
Čilinska pavadība. Beļajevs uzklā
šaušot, pie kam šīs personas visus
telpās un lai neviena no turienes
brūpoti miliči, to starpā arī tie
un revolveri. Visdarbīgākie pie l
Pavlinš un apsūdzētais arnics, k
šina tos aresta telpās. Pēc tam
na komissaram Beļajevam no tiesāja
kritējiem. Kad liecinieks Pēters G
lmealus, viņš pirmais tika arestē

jumu, tika arestēti pavisam 15 pilsoņi. Jāzeps Arnicans, Jāzeps
revkoma priekšsēdētājs antons Patmalnieks un revkoma sekretars antons
Kačers, palikuši pie arestētiem, tos "dauzija". It sevišķi Daukste un arn
cans sita antonu Bočkuru, teikdami uz vīgu: "ritā nebūs ne tevis, nedz
tava zirga". apsūdzētais arnicans piegājis pie Bačkura, spārdīja to kājām
un teica "Šis ir buršuis un melnsimtnieks" pēc kam ievēda Bačkuru aresta
telpās. Arī liecinieku Pēteri Brenči arnicans aresta telpās spārdījis kājām
un sitis ar šautenes rezgali. Pēc tā paša liecinieka (V. Čirša) liecības
tikuši no tām pašām personām sisti ar šautegu rezgāliem un "kulākiem"
Pavils Dinkins, Donats Pošs, kuņu Daukste un Arnicans nosauca par buržuju;
tie paši Daukste un Arnicans sita arī Jegoru Dinkinu. Arī Vikentiju Čiršu
sitis Daukste, teikdami "ko tev vajaga, ko tu ieradies pagasta namā". Tāpat
liecinieks Jēzups Brenčs zina liecināt, ka tiesājamie Daukste un Arnicans
un citi atdēlīja tos, kuņus vīgi gribēja pēc sava ieskata, bez kāliem sa-
rakstiem, no pūļa un iedzina tos aresta telpās. Pēc Dominikas Bačkur lie-
cības vīgas dēls Antonijs apcietinājumā teicis, ka vīgu arestējis Jēzups
arnicans. Lieciniekam Konstantinam Čiršam brālis Vikentijs, būdam apcie-
tināts, stāstījis, ka pie vīga arestēšanas gēmis dalību Jāzeps Daukste, bet
Stapilsbāvam Dinkinam vīga tēvs, kad ticis arestēts un aizvests uz Dagdu,
stāstījis, ka "vīgu arestējuši Osunas pagasta milicija". Pēc Sebastijāna Sa-
muleviča liecības 1919. g. martā pie vīga ieradušies tiesājamie Daukste
un Arnicans un vēl kāda trešā persona un gribējuši vīgu arestēt, bet ta
ka liecinieks gulējis slims uz gultas, tad pagēmuši tikai 2 vākus labības.

Laika apstākļi 1919. gada marta beigās

tiesātais Pāvliņš teicis, ka "arestētiem lodes neizbēgt". 26. un 27. dienā pēc arestēšanas minētie 15 pilsoņi lauza ledu uz Osunicas upes, bet 28. dienas vakarā, atkal aps. arnicu un citu nepazīstamu miliču pavadija, - tika nosūtīti caur Dagdu uz Daugavpili, pie kam arestētos pavadījis arī komissars Beļajevs. Daugavpilī visi arestētie novesti uz noņemšanu, ka baltgvardistu spiegi "Naktī uz 27. martu visi arestētie, kopā ar citiem

arestētiem, skaitā ap 60 cilvēku, bez izmeklēšanas un tiesas pie Daugavpils cietokšņa, uz Daugavas kreisā krasta, tika noņemti no tā saucamās komitejas kārtības uzturēšanai patrolēm. Tikai Pēterim Gražulim un Vikentijam Ciršān izdevās izglābties, neskatoties uz to, ka arī viņi dabūja vairākus ievainojumus no lodēm un šurkliem. Gražulim nācis zināms, ka arnicu un citi pat pēc vīga, Gražulis, izglābšanās meklējuši vīgu. //

Ja 21.-22. martā uz Asūnīcas upes varēja griezt ledu; ja 10. aprīlī Daugavā pie tiltiem ledus bija jāspridzina, tad 28. martā Daugava vēl varēja būt aizsalusi tā, ka pa to varēja pārvietoties.

1919. gada martā laiku skaitīja pēc Jūlija kalendāra (tātad 28. marts atbilst 14. vai 15. martam pēc Gregora kalendāra)

Объявление.
У мостов р. Западной Двины в Крейцбурге Рыбаках, Погулянке, Даинске, Родашишках и Креславке будет производиться периодическое взрывание льда, для освобождения мостов от льда, о чем сообщается для сведения.
Председатель Революционного Военного Комитета: (подпись)
Секретарь: (подпись).

Красное знамя, Nr.77 (10.04.1919)

Tiesu Palata nav iedziļinājusies vissvarīgākā liecinieka Vikentija Cirša liecībā tanī daļā, kurā viņš runā par arestēšanu, arestēto pavadīšanu un pat nogalināšanu. Vikentija Cirša liecība ir šāda:

No Vincenta Cirša liecības apgabaltiesā 1927. gadā

Valsts Vēstures arhīvs, 1535. fonds, 2. apraksts, 6512. lieta

- „Revkoma priekšsēdētājs [..] caur milicionieriem [..] izsauca arestētos pa vienam pie Beļajeva, un Beļajevs parakstīja vārdu. **[20. martā]**
- **Trešajā dienā** arestētos nodzina **uz Dagdu** un novietoja pagasta namā. **[22. martā?]**
- No Dagdas arestētie nogādāti **uz Izabelinu, no Izabelinas uz Krāslavu, no Krāslavas ar vilcienu uz Daugavpili.**
- Daugavpilī arestētie bija ievietoti **pilsētā**, kur palikuši līdz plkst. 4 no rīta. **[27. martā?]**
- Tad ne tikai 15 arestētos no Osunas pagasta, bet vēl **185** citus arestētos aizdzina uz Daugavpils cietoksnī.
- Tur atdalīja vienu partiju un iedzina cietoksnī. Pēc kāda laiciņa atdalīja otru partiju un arī Osunas pagasta Narkeviču (Naruševiču?) un arī iedzina cietoksnī. Pēc kādām trijām minūtēm bija dzirdamas trīs залves.
- Pēc tam iedzina cietoksnī arī trešo partiju, bet kāds cilvēks neielaida, teikdams, ka nav vietas, ka komendants vairs nepieņem, un palikušos **50** cilvēkus aizsūtīja atpakaļ uz pilsētu.
- Nākošajā rītā **[27. martā?]** plkst. 4 arestētie no Osunas pagasta ar citiem kopā **95** cilvēkiem atkal bija aizvesti līdz cietoksnim. Tur ārpus cietokšņa arestētie 95 cilvēki sadalīti divās partijās, pie kam liecinieks (V. Ciršs) un Gražulis bija pirmajā partijā, un uz to partiju nejauši(?) izšāva konvojs.”

No apgabaltiesas materiāliem, 1927

Valsts Vēstures arhīvs, 1535. fonds, 2. apraksts, 6512. lieta

6. lpp.

- Nosūtīti uz Daugavpili un tur uz Daugavas kreisā krasta nošauti.

7. lpp.

- **Otrajā un trešajā dienā pēc aresta** minētie 15 pilsoņi **lauza ledu** uz Osunicas upes, bet trešās dienas vakarā nosūtīti caur Dagdu uz Daugavpili.

8. lpp.

- Bez izmeklēšanas un tiesas pie Daugavpils cietokšņa uz Daugavas kreisā krasta tika nošauti no tā saucamās komitejas kārtības uzturēšanai patruļām.
 - Tikai Pēterim Gražulim un Vikentijam Ciršam izdevās izglābties, neskatoties uz to, ka arī viņi dabūjuši vairākus ievainojumus no lodēm un durkļiem.
 - Pēterim Gražulim ir nācis zināms, ka A. un citi pēc tam vēl meklējuši viņu.
-

No apgabaltiesas materiāliem, 1927

Valsts Vēstures arhīvs, 1534. fonds, 2. apraksts, 4548. lieta

28. lpp.

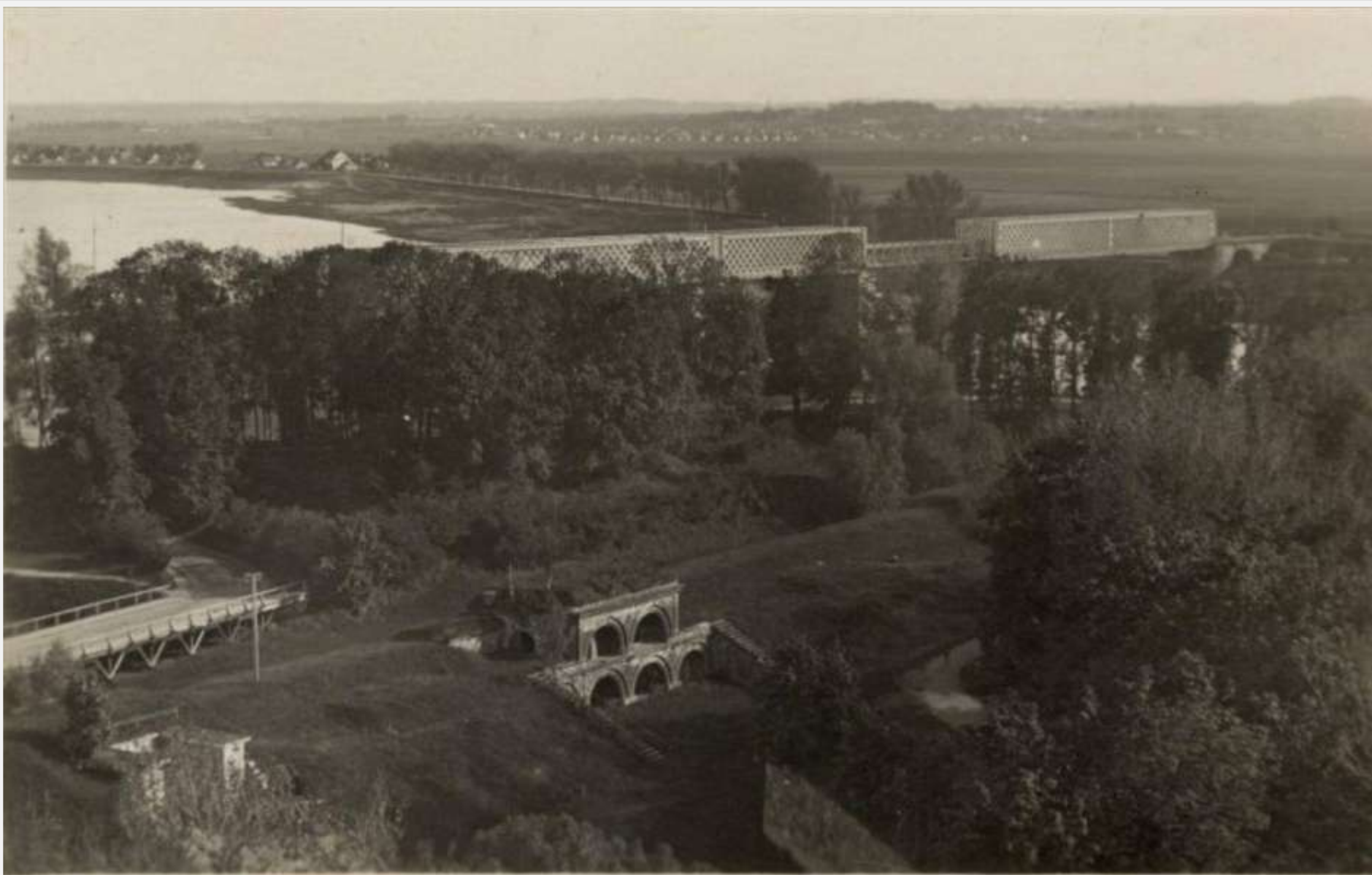
- Kopā ar citiem arestētajiem, skaitā **ap 80** cilvēku, pie Daugavpils cietokšņa, uz Daugavas **kreisā** krasta tika nošauti no tā saucamās komitejas kārtības uzturēšanai patruļām.

28. lpp.

- Nosaukšana par “buržuju, melnsimtnieku un buntavnieku, un vispār lielinieku varas pretinieku” uzkūda lieliniekus viņus nogalināt kā “baltgvardistu spieģus” bez kāda sprieduma un izmeklēšanas.
- Līdz Dagdai pavadīja jaunākais milicis [..].

30. lpp.

- Liecinieks Stikuts, bij. Osunas “revkoma” loceklis, sekretāra papīros atradis “**kādu lēmumu jeb pavadraksta uzmetumu krievu valodā**, bez paraksta. Tur teikts, ka [..] atzinuši minētā sapulcē par buržuiem – baltgvardiem un nolēmuši nosūtīt viņus uz Daugavpils apriņķa revkomu”.
-

Skats no Daugavpils cietokšņa uz Grīvas pusi. 20. gs. 30. gadi.

Foto no portāla "Zudusī Latvija" krājumiem.

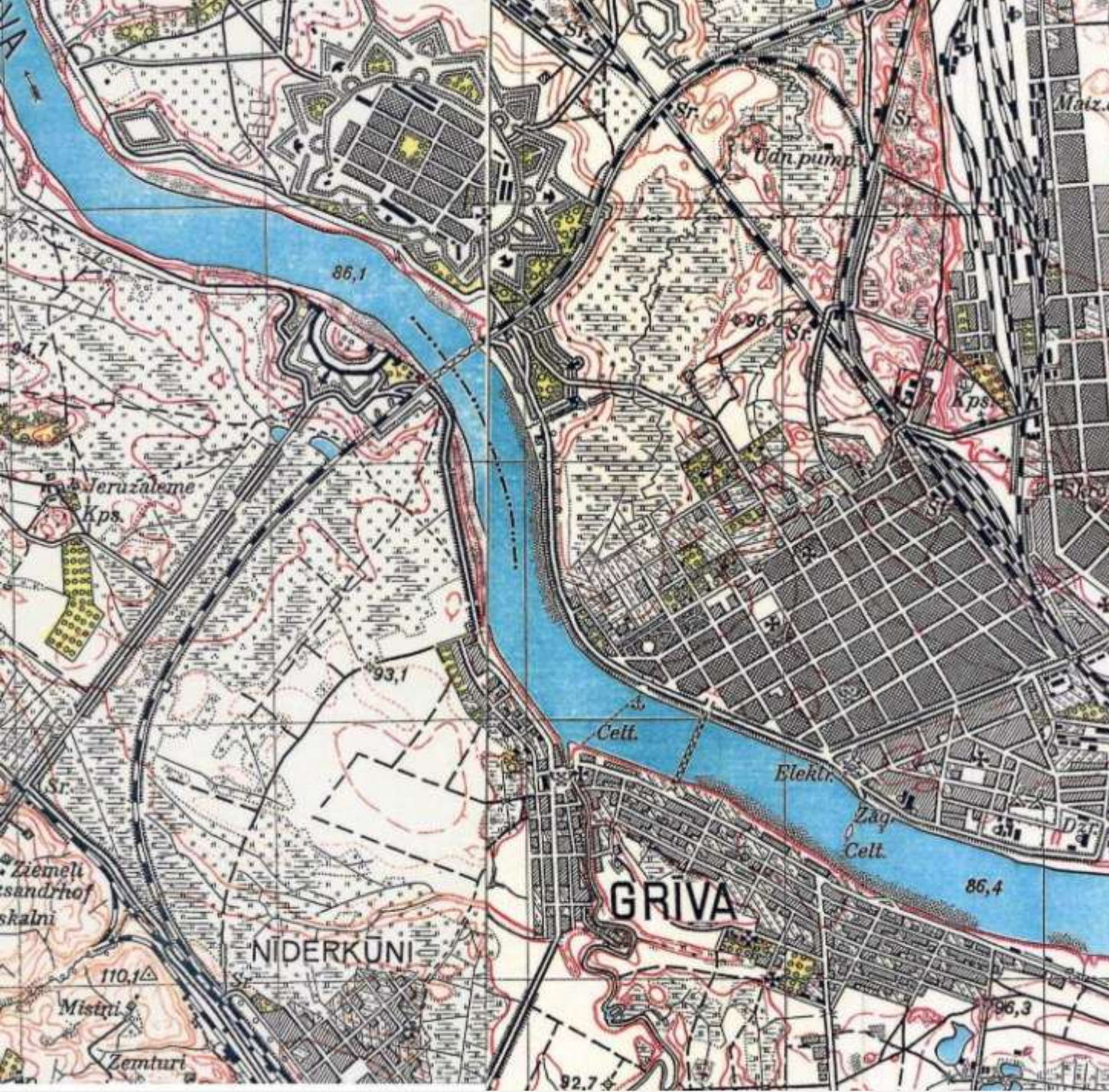

Daugavpils cietoksnis un dzelzceļa tilts 20. gs. 20. gados.
Foto no Daugavpils cietokšņa dokumentācijas centra (DCDC) krājumiem.

Cietokšņa vaļņi, Ziemeļu vārti, Daugavas labā krasta krauja, kreisais krasts...

Dzelzceļa tilts pār Daugavu 1930. gados. Foto no: <http://vesture.eu>

Daugavpils un
Grīva 20. gs.
30. gadu kartē

Daugavpils apkārtnē 20. gs. 30. gadu kartē

Iespējamās asūniešu atmiņu stāstos minētās vecticībnieku mājas:

- 1) pie pašas Daugavpils
- 2) 2) Volkovščiznā
- 3) 3) Ruģeļos
- 4) 4) Vecsētā jeb Starodvorjē

No Grīvas līdz Starodvorjei ir ~7 km.

Secinājumi un neatbildētie jautājumi

- 1919. gada 27.-28. martā Daugavpilī nošauto personu sarakstā līdzās daugavpiliešiem ir arī vismaz 15 asūnieši, vismaz 5 krāslavieši, varbūt vēl kādi citi. Līdz ar to šis notikums attiecas **uz visu apriņķi**, ne tikai pilsētu.
- Nošauto personu saraksts ir sastādīts ļoti pavisī. Daudziem nav minēti vārdi, vairāki atkārtojas, iespējams, ka daudzi vispār nav minēti. Līdz ar to **upuru skaitu nav iespējams precīzi noteikt**.
- Lai gan notikumi risinājušies galvenokārt Daugavas labajā krastā, tomēr **kreisais krasts jeb Grīvas puse** joprojām paliek kā iespējamā asūniešu soda vieta. Par to liecina kreisā krasta pieminējumi 1927. gada tiesu materiālos, kā arī asūniešu atmiņu stāsti.
- Asūniešu atmiņu stāstos ir daudz iztēles augļu (apcietināšanas detaļas, dzīšana kājām uz Daugavpili, šaušana pievakarē), tomēr pamatfakti atbilst īstenībai, to apliecina aculiecinieku liecības tālaika presē un tiesu materiālos.

Neatbildētie jautājumi un ierosinājums

- Pagaidām **vienīgi asūniešu stāstos** kā notikumu vieta minēts Daugavas kreisais krasts. Ja tiešām kāda grupa ir atdalīta un vesta pāri Daugavai, par to varētu būt saglabājušās vēl kādas citas liecības.
- Pēc asūniešu stāstiem, piederīgie bija atraduši kapu, to nožogojusi un uzstādījuši krustu. Pagaidām **nav izdevies atrast** jebkādu apstiprinājumu tam.
- Ne 1920.-30. gadu laikrakstos, ne citos materiālos līdz šim **nav izdevies atrast** jebkādas norādes par to, ka Daugavpilī 1919. gada upuriem būtu uzstādīts piemineklis “Sarkanā terora upuriem”.
- Tā kā Daugavpilī **jau ir** piemineklis **visiem** sarkanā terora upuriem, tad labākais veids, kā “iemūžināt” 1919. gada upuru piemiņu, būtu tālaika notikumu sīkāka izpēte un materiāla apkopošana kādā publikācijā.

Paldies par uzmanību!
